

Red. și Adm.-ția:
Sedea la No. IV.
Str. Delavrancea 23
Apare la 5 și la 20
a fiecărei luni.

FOAIA ȘCOLARĂ

Abonamente:

Pe un an Lei 150
Pe jum. an Lei 80
Inserțiuni și reclame
se publică după tarif
Manuscrisele nu se
:: inapoiază ::

ORGANUL OFICIAL AL REVIZORATULUI ȘCOLAR DIN BIHOR

Ca să nu faci ca Petricuțu.

Un copil pe care nu-l cunoașteli și pe care s'ar putea să-l cheme Petricuțu, eră într'o zi foarte tulburat de entuziasm. Trebulă să joace și el în „piesă” la serbarea școlară. De aceea, din zina când i s'a dat rolul a și început să-l învețe. Se plimbă prin curte, acasă la el, dintr'un capăt în altul și aproape amețit de alăta „stânga 'mprejur”, învăță.

Și cum învăță?

Prima replică, din rolul său să zicem că era așa:
„Ba da, ba da, Costică să știi că vărul vine chiar azi pe la noi și cum l-oi vedea îi vorbesc despre planul nostru”...

Petricuțu luă din carte primul rând și-l citea de nenumărate ori fără intonații, fără nuanțări, cam așa:
„Badabadacoslicășăștiicăvărulvinechiar” și apoi iarăși „Badabadacoslicășăștiicăvărulvinechiar”. Așa de câteva ori, apoi puneu cartea la spate, închidea ochii, ridică nasu'n vânt plin de victorie și spuneu rândul pe dinafară.

Dacă vedeu că că l-a spus fără greș luă rândul următor din carte și-l repeta după acelaș sistem: „azipelanoșicumloivedeăîvorbescdespre”, „azipelanoșicumloivedeăîvorbescdespre”.

Amuzant, nu?

Am văzut însă și pe unii dascăli punând pe copii să repete tot așa, nu rânduri de proză, ci versurile poeziei. De pildă: „Acolo unde s'nalți stejari și cu stejarii 'nalți înt cresc”; apoi: „Flăcăii cu piepturile tari ce moartea 'n față mi-o privesc”.

În ultima analiză nu e nici o deosebire; ca și Petricuțu, ei nu mai fin seamă de înțeles, ci numai de sunetele ce sunt de păstrat în memorie.

Sistemul lui Petricuțu e greșit pentru că ne bate la ochi nouă; sistemul „Domnului” dela școală e și mai greșit pentru că nu-i bate D-sale la ochi.

Greșeala sistemului lui Petricuțu, aplicat într'o măsură și prin școli constă în faptul că nu fine seamă de avantajile pe cari înțelegerea logică te dă memoriei. Observațiile de toate zilele, dar mai ales experiențele precise de laborator dovedesc adevărul următor: ne trebuie mult mai multe repetări pentru ca să reținem un șir de 20 silabe fără înțeles decât tot alătea

care dau un sens lămurii, care evocă o imagine, care cuprind o judecată, o unitate logică. Chiar de-am vol s'o explicăm simplist, e foarte firească această constatare: în primul caz ai de reținut 20 de unități (imagini verbale-auditive) iar în al doilea, o singură unitate, înțelesul, unul singur.

În învățarea de rost a unei poezii se urmărește reținerea totului ca o unitate. Poezia are un înțeles al ei, total, distinct de înțelesurile fragmentare ale frazelor care o compun. Mai multe fraze care ar avea fiecare înțelesul său, ar putea prea bine să nu dea nici un înțeles total când le-ai așeză la 'ntâmplare.

Poezia e o unitate, fiindcă e o operă de artă.

Orice operă de artă se prezintă ca un tot care nu e compus din părți distincte, lipite unele de altele ci din părți ce nu se pot desmembra, așa ca organele unei ființe vii.

A desmembră o ființă vie înseamnă a o ucide. A fragmenta o poezie înseamnă a-i suprîmă efectul ei emoțional și evocativ.

Dar, e drept, se poate ca o poezie frumoasă să fie prea lungă și să nu se poată învăța toată, nedată, într'o singură lecție. Ce să faci atunci? Nu trebuie oare s'o tai în două, în trei?

Na!

Tornul Eiffel din Paris s'ar putea demonta și transporta la Oradea. Dar elefantul viu din grădina de aclimatare nu-l poți demonta, dacă vrei să-l ai acel tot așa viu, ca elefant.

Opera de artă însușește-ți-o cum e, sau las'o. Atunci, cum?

*

Există o lege psihologică formulată în 1897 de Jost și care constată că: atunci când volm să memorizăm un vers, un șir de silabe ori de numere, cu cât repetările urmează mai repede una după alta, cu atât îți trebuie mai multe repetări și, dimpotrivă, cu cât repetările sunt mai distanțate între ele cu atât poți memora mai ușor, adică repetând de mai puțin ori. Astfel după experiențele mai recente, dacă vrei să reții o serie de 20 cifre citindu-le la interval de jumătate de minut, trebuie s'o repeți de circa 11 ori. Pe când, lăsând între lecturi un interval de 10-15-20 minute

seria se reține pe de rost după 4—5 lecturi. S'a constatat că lăsând un interval mai mare de 20 minute nu profiti mai mult, dar dacă e mai lung de 24 ore atunci începe iarăși să fie necesar un număr tot mai mare de repetări. — În tot cazul numărul de lecturi necesare pentru memorizare e același atunci când cetim odată la 20 minute ca și când cetim odată la 24 ore.

Desigur, pentru o serie mai lungă de silabe fără înțeles sau de cifre, trebuiesc proporțional și lecturi mai multe.

Ținând seama de faptul că poezia nu e o serie de silabe fără înțeles, ci un tot care trebuie mai întâi să fie per-j... explicat și apoi memorat; ținând seama de faptul că o poezie poate fi citită de mai multeori într'o lecție, vom adopta sistemul următor ca fiind cel mai conform cu posibilele lităților psihologice ale elevilor:

O poezie se poate repeta de 2-3-4 ori într'o lecție la interval de 10—15 minute. Desigur că ea nu va fi știută bine la sfârșitul lecției, ci numai „amețită”. Se suspendă lecția și se trece la altă ocupație, de alt ordin, fără a se cere copiilor s'o învețe singuri acasă, ci chiar spunându-li-se că nu e nevoie.

După douăzeci și patru de ore, se revia din nou și se repetă odată, — se lasă 10 minute, se repetă și a doua oară și după alt interval egal, iarăși. Și se spune iarăși copiilor că nu e nevoie s'o învețe acasă căci o știu aproape bine.

În a treia zi, la același oră se repetă iarăși în același chip — (dacă mai e nevoie) spunându-li-se copiilor că fac numai repetiție.

Notați însă că trebuiesc observate cu strictețe regulile următoare:

a) Bucata să fi fost, în prealabil, perfect explicată, și să fi fost citită cu intonație justă, cât mai impresionant;

b) să nu se fragmenteze, ci să se repete la fiecare dată întreagă, dintr'un capăt într'altul;

c) să respecte condiția pe care am arătat-o în Nr. 18 al acestei reviste (anul expirat) să se pună în maximă măsură la contribuție, efortarea copiilor de a-și aminti singuri exact, frazele, fără a face apel la carte. Copiii se vor ajuta astfel între ei, colaborând numai cu memoria lor, fiecare cu cât și-aduce aminte.

La carte și la memoria celor care au învățat de mai de mult bucata pe din afară, nu se va face apel decât atunci când nimeni din clasă nu-și amintește cuvântul ori fraza care vine la rând.

Cum se poate realiza efectiv acest procedeu fără a strica arhitectonica unitară a lecției? Cum trebuie să se procedeze pentru a umple intervalele de 10—15 minute dintre repetări? Acestea sunt amănunte pe care le-aș putea lăsa în seama talentului și bunului simț al dascălului, dar... totuși le voi expune în curând.

Prof. Dr. Eugeniu Speranția.

Vorbiau doi dascăli.

Doi dascăli dela țară ședea și vorbeau.

— M'am convins acum, că nu există o carieră mai ingrătă ca a noastră, spunea cel mai tânăr. Leasă de mizeri, popa și notarul ne privesc cu dispreț, sătenii ne dușmănesc pentrucă le luăm copiii dela lucru, iar superiorii ne încarcă mereu cu ordine și programe. În plus la inspecție mai fac și față acră.

— Așa — ni-e meseria, — răspundea cel mai în vârstă. Și nici nu este o „meserie” cariera noastră. Este o misiune. Iar apostolatele sunt spinoase și cununate cu sărăcia.

— Dar atunci să ai o mulțumire sufletească. Să ai o vorbă bună. Să primești cel puțin răsplata morală a muncii, ce-ai săvârșit-o. Dar nici de aiăla n'avem parte. Elevii, dupăce scapă de sub mâna noastră, ne privesc chiorăș. Iar pentru cei, cari ajung la situații mai înalte, rămănem cel mult subiect de haz și de amintiri vesele.

— Adevărat. Ingratitudinea este o predispoziție firească a omului. Este viciu universal, cum îl numesc cogitătorii. Omul din firea sa este nerecunoscător. Dacă ai înțeles acest fenomen psihologic, n'al decât să te resemnezi și să te împaci cu el.

— Da. adevărul acesta, ajuns axiomă filozofică, tocmai noi, dascăli, suntem sortiți să-l verificăm în fiecare zi prin exemple din cele mai triste. N'am auzit în-ă vre'uu coleg laudându-se cu probele de recunoștință ale foștilor săi școlari. În schimb probele de ură și de dispreț sunt la ordinea zilei, mai ales în lumea parvenitismului și a deșanțării morale de astăzi.

— Nu uita, că recunoștința este o floare, care erește numai în inimile mobile. Dacă în inimile oamenilor de astăzi înfloresc mai mult bălărite, vina poate să fie chiar și a noastră, a dascălilor. Terenul de cultură al acestei floiicele n'a fost însă totdeauna atât de arid și de pustiu, ca în zilele noastre. Istoria culturii ne servește atâtea exemple, când dascălul bun — ai-i subliniez euvântul bun — și-a primit răsplata, singura cinste la care aștepta din partea elevului: *Un gest de recunoștință*.

Să smulgem câteva exemple din trecut, care înl vin în minte la repezeală.

Împăratul *Marcu Aureliu*, cunoscut și ca filozof de o cogitare profundă, nu și-a uitat de dascălii săi *Fronto* și *Risticus*, pe cari i-a încercat de onorufi. Iar pe profesorul său *Iulius P. oculus* l-a ridicat la rangul de Consul și l-a făcut om bogat. Ca semn al stimei ce-i purta, de câte ori îl înăinea pe stradă, împăratul se oprea și îl săruta pe frunte.

Regina *Luiza* a Prusiei a fost anunțată odată, că un bătrân sărăcăcios cere audiență. Când se văzu în fața dascălului, care o învățase abecedarul pe când era copilă la Darmstadt și care venise să-și vadă pe fosta elevă, Regina îi reținu la masă împreună cu Re-

gele și la plecarea îl dăruie un ceas de aur cu inscripția: „amintire recunoscătoare dela eleva dtale, Regina Luiza”. Sunt sigur, că bătrânul a ieșit dela palat cu ochii scâldași în lacrimi. Se poate o mai mare mângâiere pentru un învățător?

Alt exemplu. Renunțul dascăl *Paltssy* din Reims, un om plin de învățătură, de pe buzele căruia curgeau ca mierea cuvintele frumoase și înțelepte, ajunsese la bătrânețe sărac, gata să moră de foame. Un fost elev al său îl vede pe străzile Parisului, nenorocit și sărătos. Indurerat, a strâns atunci pe toți camarazii săi de școală și imediat au hotărât să-i lăcă din cotizații o pensie de 1000 de franci la lună.

Alt exemplu. Înainte cu 100 ani un anumit *Bernadotte* din căoitan la marină ajunsese ministru, apoi Principe de Coroană, și mai pe urmă Rege al Suediei. Cum trecea odată călare pe stradă, un bătrân, nepuținios voia să se arunce la picioarele lui. Plângea și în mână-i trămurândă ținea o medalie de argint. Regele privește mirat. Era medalia lui cea dintâi, pe care o purtase ca elev în școala militară. Recunoscând imediat pe învățătorul său, se coborî de pe cal, îl îmbrățișă cu căldură și-l conduse la palat, unde rămase o oaspe timp îndelungat. Apoi îi făcu o pensie și-i luă o casă într'un oraș francez, unde moșneagul și-a depănat firul vieții fără griji, cu gândul la elevul său recunoscător, până la moarte.

Avem și în istoria noastră astfel de exemple de recunoștință. Să-ți amintesc numai unul din cele mai cunoscute. *Scarlat Rosetti*, elevul marelui dascăl Gheorghe Lazăr, în drumul său spre Viena a trecut prin Avrig, satul unde este îngropat entusiastul apostol al neamului, Rosetti a înghenunchiat și cu lacrimi în ochi a murmurat o rugăciune, la mormântul dascălului său. Ajuns la Viena a comandat apoi și a trimis monumentul de marmoră, care acoperă și azi țărâna lui Gheorghe Lazăr, purtând cunoscuta inscripție: „Precum Cristos pe Lazăr din morți a înviat, așa tu Româniimea din somn ai deșteptat”.

Aceste câteva exemple, care în definitiv ar putea fi spoite la infinit, sunt o probă, că problema nu este tocmai așa cum ai pus-o tu. Episoadele acestea, în orice caz, pot servi dascălilor o mică consolare. Eu aș dori însă, ca să le servească mai mult ca îndemn. Pentru că să nu uităm un lucru. *Recunoștința este în prima linie chestiune de educație*. Ea nu crește în inima omului așa de copul ei, cum cresc buruienile pe maldane. Ca orice sentiment, el trebuie sădit și cultivat în sufletul elevilor în *chip metodic, conștient și programatic*.

Aici este nevoie de stimulent.

Dascălul, care au știut semăna virtuți și sentimente frumoase, dascălul, care au înțeles, că școala nu este un simplu magazin, unde se confecționează și se desfac anumite cunoștințe, ci este un *atelier unde se formează suflete și caractere*, acei dascăl au avut parte și de recunoștința elevilor.

Aici zăce secretul chestiunii. Știi foarte bine, că bagajul moral, cu care iese copilul din familie, astăzi este cât se poate de șubred. Ajuns în uzina școlii, băiatul este sau neglijat sub raportul educației, sau în cel mai bun caz este tratat *colectiv*, în masă. Individualitatea copilului, punctul cardinal din educație, este de obicei neglijată, tocmai din partea noastră. Rar învățătorul, care trebuie să se apropie și să cunoască firea elevului său. Inima și caracterul băiatului se dezvoltă aproape fără control și fără îndrumare. Ne ocupăm numai de sacul, pe care vom să-l umplem de cunoștințe. Câți învățători își iau osteneala să pătrundă tainele firei de copil, care diferă dela om? Câți învățători caută să ghicească talentele sau slăbiciunile copilului, să-l dezvolte aprioric și să combată germeii stricăciunii, pe care îi descoperă?

Neglijanți astel și de părinți și de învățători, vicioși și pândiți la tot pasul și copiii n'au altă armă de apărare, decât o morală șubredă, un simț de pudoare publică, sădit ocazional de către pedagogi, care nici ei nu cred în ea.

Rezultatul educației colective și impersonale pe care o facem noi, mai bine zis rezultatul acestei *lipse de educație*, sunt tinerii cu sufletul bolnav și impur al zilelor noastre, sunt generațiile cu caracterul stropșit, lipsiți de bun simț, fără spirit de măsură, de disciplină și de răspundere în fața conștiinței.

Știința este frumoasă, în orice caz, dar dacă ea nu slujește la înnobilitarea omului, rămâne o podoabă fără valoare etică. O minte luminată cu suflet urât, mai mult strică decât folosește. Privește norolul din viața noastră publică. Prea avem mulți oameni *intelligenți* și prea puțini oameni *de omenie*. Aici e huba. Cinstea și omenia au ajuns azi monedă fără preț. De aci fenomenul, care te îndispune, că binefacerea cu recunoștința nu se cunoște. Pentru că și recunoștința este chestiune de cinste și de bun simț. Floarea această rară, pentru că să incolțească, trebuie, cum spuneam, să fie sădită din bună vreme. Noi suntem grădinarii.

Cine nu face operă de educație n'are dreptul să se aștepte la recunoștință. *Dela elevi atâta inimă poți aștepta câtă le-ai însușit din inima ta*. Cel ce n'a depus suflet în prelegerile sale, a crescut suflete strupe și pustii, Cel ce n'a plivit spini și polomida din sufletul copiilor, zadarnic va aștepta un gest frumos sau o răsplătă de ordin moral.

În halul de anarhie sufletească, pe care-i vedem în jurul nostru, să ne aducem aminte, că scopul suprem al școlii este: formarea caracterului. Nici odată n'a fost mai mare nevoie decât astăzi, ca noi dascălul să fim *făuritori de caractere*.

Formarea caracterului, cultivarea sentimentelor frumoase începe din școala primară.

— Mi-ai spus cuvinte înțelepte. Iar pildele tale sunt și ele consolatoare, deși sunt mai mult niște gesturi

regale. Totuși pare că s'a făcut lumină în mintea mea. Am să-mi fac de acum datoria fără să mă mai gândesc la răsplată. Vie sau nu recunoștința, puțin îmi pasă.

Vorba poetului:

*Sfântă muncă e aceea
Ce răsplata'n ea și găsește.*

Gh. Tulbure
inspector școlar.

Spre o mai bună viață rurală.

(continuare)

N. Apostolescu Ant.

Evenimentul care, intruchipând recunoștința națională față de vizionarii implătoși de la Mărăști și Mărășești, țintea la ridicarea materială a țărănimii noastre, a fost împroprietărirea.

Dar, în ce privește Bihorul, deși asistăm încă la solemnități înmărmurite de a-și avea prilejul în rezolvirea procesului de o mie de ani, în care urmașul Maicii Rome își cereă dreptul de stăpânire asupra gliei moștenite, totuși, reforma agrară, în unele puncte nu și-a ajuns concluzia formulată. Zicând acestea, mă gândesc, în special, la capitolul colonizărilor. Într'adevăr capitolul acesta ar fi un elogiu pentru legiutor, dacă cel în competiția cărora cadă aplicarea lui, ar înțelege spiritul social național în care este creat și dacă ar posedă simțul special al aplicării efective. Căci colonizările noastre, încercate pe ici pe colea, lasă foarte mult de dorit și chiar de ghicit. Și e păcat suspinător la Dumnezeu să împlinim astfel procesul milenar scris cu sângele lui Horia și Cloșca și insultețit de mintea stingheră a lăncului rămas pe creste doar cu fluierul lui, din care jeluia durerea unui întreg popor — căci jaiea neamului tot mai știu s'o plângă.

O altă cauză a depresiei materiale în care se proiectează majoritatea satelor bihorene, este îndărătnicia cu care țăranul stăpâne în practicile lui de agricultură empirică. Au lipsit școlile în materie, iar loturile demonstrative cari, sub conducerea agronomilor, au menirea să prezinte agriculturii icoana unei agriculturi sistematice, mai bine nu le mai pomenim, căci însemnează să atingem mari mistere...

O formațiune în care se pun mari nădejdi de regenerare materială, este cooperația. Mulți dintre zeii economiei moderne cobetează cu această zeiță. Într'adevăr, cooperația s'a dovedit a fi un mijloc eficace de ridicare materială. Ea presupune însă o pregătire sufletească, ce cam lipsește țărănimii bihorene. Totuși un bun început pe această cale se semnalează.

Acestea sunt, în sumă, cauzele cari au lipsit de zestrea lui pe bătrânul Bihor ce, încordându-se pe hotarul dinspre ungarime al vișel românești, o mie de ani a îndurat fără murmur loviturile de cnut ale dușmanului încludat, picurându-și lacrimile în barba lui de codru

și așteptând cu încredere ziua slobozirii. Și astăzi... e întinerit.

Un alt unghi sub care trebuie privit Bihorul, este acela al situației lui culturale. Cu multă cucernicie mă apropiu de acest punct de vedere, măreț prin natura psihică și prin multiplicitatea-i caracteristică. Într'adevăr, aproape tot ce alcătuiește individualitatea unui popor: fel de gândire, credințe, idealuri, limbă, obiceiuri, port, etc., toate se strâng și se pătrund în conținutul noțiunii culturale, în înțelesul ei de manifestare a sufletului națiunii.

În ce privește capacitatea psihică, forța gânditoare a țăranului bihorean, ea se resimte, precum am spus și am motivat în partea întâia a acestui articol, de oarecare anchilozare, neîncredere și sfială, din cauză că, pe deoparte, anumita stăpânire l-a slăbit să-și adoarmă conștiința valorii sale proprii, iar pe de alta, i-a fost crosită școala care să-i îmbogățească sufletul și prin exercițiul să-i desvolte. Învățătorul de azi are datoria de a fi mândru mâine că a corectat vitregia vremilor și a redat sufletului mlădiei romane structura atletică dintâi.

Dar aspectul cel mai tragic pe care ni-l prezintă românimea bihoreană este acela al convingerilor religioase. Greco-orientali, greco-catolici, bapțiști, anabapțiști, ateii, adventiști sunt numiri de confesiuni și secte și, din nenorocire, tot atâtea îngrădiri cari despica românismul bihorean.

După mine, existența sectelor își are cauzele în indiferența — ea să nu zic politica — vechii stăpâniri, dar nu e mai puțin adevărat că ea stă, și mai ales în lăcomia preoților. Bietul plugar, stors de vlagă și de strânsură de către stăpânitor, mai avea pe capul lui și respectabilele dări față de preot, ațfel, i se luă bietului creștin porția de la cele sufletești. Iar când se iviră secte cari nu pretind adeptului astfel de gloabe, mulți li se alipiră fără nicio șovăială. — Și astfel ne disputăm unii altora pe Dumnezeu și pe deasupra ne înstrăinăm sufletește, ne ocolim, ne caracterizăm... când ne întâlnim și ne destrămăm așa... fără niciun Dumnezeu. Cred oare cei cari se agață morțiș de câte o chestiune învechită de drept bisericesc, că-și servesc religia — legătura dintre om și Dumnezeu — în timp ce despica unitatea fraților de sânge, de limbă și de doruri? Românii-Mare, înflorită la razele credinței, să fie sugrumată oare de mama ei, biserica? Învățători și preoți, căți ați primit taina botezului din duh, uniți-vă, sacrificați-vă și opriți-ne mama dela crimă!

Încă o probă grăitoare la tot pasul, despre generozitatea anumitelor stăpâniri, este limba românească populară din Bihor, păvăgnită și năpădită de ungarisme. Cel puțin suavul „țucu-te", transformat, cred, din ungurește, învederează, odată mai mult, înclinarea limbii românești, fie ea în munții Bihorului, fie în ai Pindului (Tânțarii), de a transforma sunetul „ci" în „t". Dar ce ne facem cu mulțimea de străinisme ce ne amintesc cu fiice sunet veacurile de sulcrință? Sa luăm atitudinea de puriști radicali? Experiența înaintașilor ne oprește.

Să le tolerăm? Să îngăduim acestor venetice să plângă ori să chiotească în mândria noastră, Doina? Prea mare le-ar fi cinstea. Și atunci cum s'ar mai pută realiza adevărata unitate a sufletului românesc? Școlăii, ei îi rămâne sarcina de a șterge, în timp și sistematic, aceste stigmate grăitoare de vremuri grele și să redea limbii și poeziei românești frumusețea cea de doină, mădierea cea de vers.

Și tot școala, prin factorul duos al ei: învățarea, să redea zilelor de creștinască sărbătoare farmecul costumelor „cu alțițe înflorate și catrințe cu bereală”, cari duseseră în larguri vestea despre frumusețea și hărnicia nepoatelor Dochiei.

Astfel, dacă învățătura, prin însușirile etern femeiești, are chemarea, ca educatoare, să crească generațiile în sentimente de milă, duraoie, compătimire, ajutorare, etc. cari s'ar traduce într'un umanitativ nestăvilit, totuși ea știe, print'o altă latură a misionii ei, să individualizeze neamul prin forma primei lui evidențe: portul național. Și sfânt lucru este portul național, căci el exprimă vibrații de suflet românesc, preferințele noastre estetice, arta noastră populară. Portul național, păstrat cu evlavie, este cartea în care strămoșii și-au scris psihologia și estetica lor. Învățătoarelor, împărtașiți românimii bihorone slova acestei cărți și unitatea în timp și spațiu a sufletului românesc; — marele id-al ce ne frământă înțea — și-a realizat atunci vesmântul cu care să apară omul născut.

Acesta este, în schiță, tabloul pe care ni l prezintă Bihorul. Va fi suferind, firește, de multe lipșuri, dar, în ce privește indicarea și caracterizarea factorilor ce trebuie transformaji spre a realiza o mai bună, mai frumoasă și cât mai românească viața rurală, el se bucură de un fond de realitate cari i dă proporții de document. Într'adevăr, dacă înproptițările se desăvârșesc, dacă școala pregătește pe Român pentru viață, înarmându-l cu idei și deprinderi de virtute și de muncă sistematică, dacă îl luminează în sensul vieții cetățenești, dacă limba, cântecele și portul se alig de tot ce e străin și rămân în curățenia și strălucirea lor românească, dacă Românul își iubeste neamul și tot ce e românesc, atunci nu numai că vom avea o mai bună viață rurală, dar această viață va pulsa în acelaș fel pe tot întinsul țării, vom avea unitate sufletească a neamului.

Și acum, când am sintetizat înfățișarea Bihorului privit din principalele puncte de vedere și am precizat, cred, încotro trebuie să îndreptăm munca noastră ca să dam României Mari o viață românească unitară și înalță, aduc colegilor priosul gândului și simțirii mele de învățator tânăr:

În toate țările, prietene nouă ori dușmane, câte o armată de învățatori ce se frământă, se încordează, se chinuesc, se sacrifică pentru idealul țării lor, ne concurează pe noi, învățătorii Români, ceas cu ceas, zi cu zi. Cum putem să leșim biruitori din această luptă de întrecere, al cărei preț este viața națiunii?

Cum putem să închegăm mai repede granitul sufletească al neamului nostru? Prin jertfă! Orice victorie naște din jertfe. Jertfa este partea adevăratului apostol, ea îi desăvârșește opera: Toată recunoștința și venerația învățătorului convins, care poate zice cu poezia:

„Doresc să fiu o jertfă'naltă.

Urăsc orice mințatură!

Într'o superb'arhitectură,

Să fiu un bloc clopit de dalta*.

Mărturisire.

Incepeți să vă studiați mai bine copiii, căci desigur nu-i cunoașteți. J. J. Rousseau.

Un bun prieten, tot învățator, cu care ședeam deseori de vorba despre chestiuni cari privesc școala în general, mi-a făcut odată o mărturisire foarte prețioasă.

A fost atât de prețioasă încât a fost în stare să-mi schimbe aproape total felul de a fi în viața mea de dascăl și pentru acest motiv, nu o cred lipsită de interes și pentru alții. Dar să-l las pe el să vorbească. „Eram — începe el — în al doilea an de dascălie, într'o comună mârșoară dintr'un județ mai mult de șes decât de munte.

Primum an pe care-l petrecusem tot în acel sat, îndată după absolvirea școlii normale, a fost un an plin de încercări. Graba care caracterizează toate actele din viața noastră de toate zilele, puse-e stăpâne și pe mine, ca om și ca dascăl. Eram nerăbdător ca să văd întotdeauna cât mai repede posibil un rezultat la capătul eforturilor mele din școală. Mă mâniam când vedeam că după explicații nu toți copiii mă înțelegau. Și în graba mea credeam că numai ei, copiii, sunt devină. Deși am un suflet bun, totuși nu mă puteam stăpâni de a nu pișca pe câte unul din cei cari nu înțelegeau. Și cu cât bateam mai mult, cu atât clipele mele de școală erau mai amare, eram mai nemulțumit și eu, dar desigur, mai ales elevii. Îmi ajunseseră școala un chin. Nu știam că scăparea eră în mine însumi. Și într'o zi, ca o revelație, mi s'au luminat par'că gândurile. Mă uitam la micii mei școlari, îmi erau dragi, o simțeam fără să mă laud și mi-am zis că nu se poate ca ei să fie cauza atmosferei din clasa mea. Și am început să mă observ pe mine. Par'că mă desmetisem dintr'un vis urât. Prima zi după această trezire a fost o încercare de a-i cunoaște pe ei, pe copii. Nu mă coborâsem niciodată în sufletul lor. Îi privisem ca pe niște aparate menite înregistrării și alt nimic. Totodată, convorbirea mea cu ei, se redusese până atunci numai la întrebări și răspunsuri.

Am stat toată ziua aceea cu ei de vorbă și curios, îmi plăcea mult, nu mi venea să intrer p această caldă comunicativitate. I-am întrebat dacă li se pare greu la școală, dacă nu le-ar plăcea lor poveștile, dacă

înțeleg el întotdeauna ceace le explic, dacă le este frică de mine și dacă nu le-ar plăcea să nu mai avem nuiia în clasă. La început strângaci, mai apoi cu violciune, spusele lor mi-au desvăluit toată grozăvia vieții lor de școlari.

Perdeaua de peste ochi mi se luase, înțelesesem că inimii lor nu vorbisem niciodată. Am făcut legământ în ziua acela că în clasa noastră nu va mai fi nuiia. Și n'a mai fost! Mă convinsesem că nu toți copiii înțelegeau dela prima explicație și introdusesem la unele lecții obiceiul să-mi spună ei singuri când nu înțeleg. Și nu era pentru mine nici o supărare când la slărișitul unora din lecții, câte unul sfios se ridică și mi spuneă că n'a înțeles.

Desigur că făceam și eu aplicare la fiecare lecție. Cunoscându-mi acum bine elevii, din când în când vizam eu pe câte unul din cei slabi spre a mă convinge de reușita lecției. Imi spuneau unde anume, sau care parte n'au înțeles-o și atunci imi reconstituiam lecția și constatăm că n'am fost clar tocmai în acea parte a lecției care nu fusese înțeleasă. Obişnuindu-mă să mă cenzurez singur, am ajuns să-mi găsesc greșelile și tot singur să mă îndrept. Și am înțeles atunci că: noi învățătorii vorbim în timpul lecțiilor ca pentru noi, nimeni mari, nu ca pentru ei, copii; în educație ca și în instrucție trebuie să mergi încet, sigur și să nu aștepti rezultate imediate — „în educație să știi pierde timpul” — a te stăpâni singur, înseamnă a avea puterea să stăpânești și pe alții; în greșala elevului să te obișnuiești a vedea propria-ți greșală și cu atât mai mare cu cât greșala ta a provocat-o pe a elevului; copiii au puteri suflatești diferite unul de altul; ce poți cere unuia nu poți cere la toți.

Vei zice poate: bine, dar acestea sunt lucruri știute. E adevărat, sunt știute, dar nu sunt aplicate. Care dascăl nu are o nuiia în clasă? Care dascăl nu aplică câteva duzini de palme pe zi? Care dascăl nu crede vinovat numai pe copil pentru că n'a înțeles ceva? Care nu măsoară cu aceeași măsură și celui înzestrat și celui care poartă povara poate a păcatelor părinților săi?

Mă vor înțelege aici cari au gustat din mărețul reviriment în bine al unei clase, în care elevii sunt cunoscuți de învățător și iubiți în acelaș timp.

c. b.

Ceva de amintit.

Întreaga perioadă a marilor pedegogi dispăruți, precum și cei contemporani nouă s'au ocupat și se ocupă necontenit de o chestiune care frământă școala primară și o preocupă în prima linie.

E vorba de ajutorul dat învățătorului în îndeplinirea operii sale de instrucție și educație de către prima școală la care frecventează copilul: familia.

Dacă la orașe părinții se străduiesc prin orice mijloc să se ajute la îndemână, să înceapă în mod temeinic educațiunea vârstărilor lor înainte de 5 ani, când copilul pășeste la grădina de copii, iar mai târziu de această epocă să vegheze necontenit în orele libere, când copilul urmează școala primară propriu zisă să-i slătuiască, să-l asculte, să-l ajute, să-l îndrepte, să-l cerceteze oricând și la orice temă; dacă părinții lor se abțin de la orice manifestație care ar putea pune într'o situație ridicolă pe învățătorul care le-a vorbit copiilor despre dreptate, respect, recunoștință, milă, vocabular frumos, și în fine despre întreaga gamă de sentimente nobile, nu tot așa se întâmplă în majoritatea familiilor rurale.

Nu însumăm prin aceasta că să generalizăm cazul zicând că orice familie care trăiește în afară de oraș, este în această situație. Departe de asta.

Sunt și la țară familii care își înțeleg adevăratul lor rost în această direcție în legătură cu copiii lor, după cum și în orașe de obicei cei ce locuiesc periferiile nu-i înțeleg mai rău ca mulți.

Dar noi să revenim la chestiunea noastră.

În sate 4—5% din totalul general al familiilor, veghează la capătul copiilor lor atunci când ei sunt în afară de ore de școală.

Și aceștia nu-s alții decât familiile funcționarilor, de multe ori vremelnice pe sate.

Grosul numărului însă îl formează aici sătenii care din cauza vremurilor vitrege prin care a trecut țara noastră, se găsesc și azi fără știință de carte, strânsi de gât de analfabetismul în floare, și cupriși și și azi încă de ură (unii din ei) ce sunt gata să o arate școlii în orice formă ar putea, ură care cred că a fost sădită înainte mai ieri în poporul român, de către vecinii noștri care după cum am înțeles s'a ocupat așa de mult de școala românească. (Doamne vezi-i).

Pentru schimbarea acestor păteri, avem mult de luptat.

Unii din acești părinți pare că au început fle de voe, fie de nevine, să înțeleagă rostul unei instituții în sat care se numește școală și care să-și execute acțiunea ei de radatoare de lumină sufletească.

Aceștia însă în n-vinovăția lor își pun toate speranțele în această clădire, văd în ea scăparea durerilor lor de veacuri, cins-esc pe conducător și oricând sunt gata să-o ajute. Și bine fac!

Păcătuiesc însă foarte mulți părinți și aceasta în mod involuntar, în ceace privește educațiunea familială.

Mulți cred că dacă copilul a fost 5 ore pe zi la școală și a învățat câteva litere, seara poate să guste otrava diferitelor forme de injură și sudălmii, poate fi martor ocular la toate certurile dintre părinți, începute din lucrul de nimic și terminate uneori cu bătăi, scandaluri, și brutalități hotezate cu sânge, poate vedea cum se bea Kgr. întregi de băutura, poate fi

lăsat să asculte la orice critică ce-o fac părinți vecinilor lor căci nimic nu se înregistrează mai ușor decât vorbire urată — și voi doamne, de multe ori părinții nu dau în lături când cinstesc, să îndese aproape cu forța, în copilul care vine la școală, din trei pahare unul.

Aceasta le-am văzut, și pentru că le-am văzut, le văd și le simt durerea în fiecare zi, e bine să ni-le împărtășim și să ne sfătuim, ce e de făcut în contra acestor otrăviri care se toarnă zi cu zi, se picură neconștient în sufletul nevinovat al copilului.

Ce să facem pentru ameliorarea, dacă nu îndreptarea totală a acestui rău care înverinează, injectează cu un ser dăunător societății, caracterul, viața și manifestările copilului nevinovat, mâine membru în personalitatea colectivă a statului?

Să dezarmăm? Ar fi o rușine. Soluția trebuie găsită și împărtășită tuturor colegilor pentru aplicarea ei.

O adopție mai mare între părinți și învățător, eu cred că ar deschide calea prin care s'ar face remedierea.

Contactul, așa dar să fie reindreptat în acest scop ca părintele să ia act și să fie convins deci că numai o cooperare strânsă, legată, bine definită în scopul ei, va aduce ridicarea morală a fiului său.

Trebuie în orice caz să se arate sâtenilor folosul școlii și puterea ei, dar să nu se uite niciodată că să se amintească părinților, că pe când învățătorul desăvă șește totul în școală în orele de clasă, părinții sunt datori să vegheze și ei de aproape în restul de ore libere, când copilul gustă căldura căminului părintesc.

Să nu ne dăm în lături, când ocaziunile ne permit, să mărturisim părinților aceste constatări triste care ne baricadează nouă mult drumul.

Cercuțile culturale, șezătorile sâtești conduse de luminile satelor, sunt momente bine venite când prin cuvinte măsurate și nu prin critici aprinse, să-i sfătuim să se abțină mai mult în familie dela orice manifestare injurioasă, compromițătoare școlii și oții.

Așa dar campanii, nu electorale, trebuie îndreptate în acest scop în toate ocaziunile vieții noastre sâtești, și mulțumirea o vom avea îndeplinind „încă o datorie din multele noastre datorii” precum a zis un domn coleg în această foaie.

Teodor Băilescu
inv. Prîsaca

Cultura la sate

Apel cărturarilor din Bihor.

Se vorbește mereu despre luminarea satelor, despre deșteptarea din somnul întinericului și chemarea la viață a țărânilor români. Poate se și face ceva în acest privință. Trebuie să mărturisesc că se face. Dacă această muncă e îndestuitoare în alte ținuturi, însă în județul

Bihor, această muncă trebuie să fie mai înfocată, mai activă și practică.

Nu este destul munca învățătorului dela catedră și a preotului dela amvon. Nu sunt îndestuitoare serbările ceterurilor culturale cu cântece și poezii. Nu sunt îndestuitoare sâjbele în sobor ale preoților.

Trebuie să se recunoască că dascălul și preotul pătruns de simțul datoriei, își face datoria, dar nu e destul. Nu e destul chemarea țărânului la izvorul învățării numai în asemenea ocazii, căci țărânul cere mai mult, dorește să știe mai mult și tot mai mult.

Nimic nu corespunde mai bine nevoilor sufletului sâtean, decât în înființarea caselor de cultură sau cămine culturale, în fiecare comună. Aici va găsi el hrana, pe care nu poate să-i-o dea nici învățătorul, nici preotul. Il vom vedea convingându-se cu ochii săi despre adevăr și apostolii satelor nu vor avea să fie decât îndreptători.

Vom vedea dragostea crescând în sufletul încercat de ură, îndărătnicie și nepăsare.

Această casă de citire, în cadrele bugetelor școlare, bisericesti și comunale, să fie înzestrată cu tot ce-i necesar: cărți, ziare cât de bune și multe, din an în tot mai multe, în acest mod, dascăl și preot, vor fi frați de muncă, privind cu timpul plata recunoștinții.

Pentru reușita educației sâtenilor este neapărat de lipsă și ajutorul cărturarilor orășeni și conlucrarea cu cei dela sate. Muncind pentru același ideal, cu puteri comune, vom izbuti și starea culturală a țărânului din Bihor, în puțin timp se va îmbunătăți.

Mai bună contribuție nici că s'ar putea decât în cadrele unui ziar popular. Pentru Bihor nu corespunde îndestul nici un alt ziar, căci țărânul bihorean necesită și setează după o scrisoare, care să-l atingă pe el, care să-i aducă știri în legătură cu viața lui, cari să-l dea slaturi plugărești în legătură cu țărâna lui. Acest ziar azi nu-l avem căci nici unul nu e scrisoarea dorită. Țărânul bihorean nu dorește gazete aducătoare de ură și vrășnăie, ci își cere și așteaptă un ziar românesc, al cărui ideal să fie acel țărân și Patria.

Acest organ să fie glasul prin care sutele de ofițeri din garnizoana Orăziei, să-și trimită gândul zecilor de mii de plugari bihoreni, teaminându-le iubirea de Țară și Tron, pregătindu-i pentru jertfa de mâine.

Profesori, profesoare, la arătea și arătea școlii, prin acest ziar vor ține legătura cu vatra părintească, iar țărâna bihoreană, prin glasul profesoarelor, va auzi glas de femeie învățată. Prin sfatul ce-i vor da medi li din Bihor, vom ajunge la trăinicia neamului românesc.

Cărturari din Bihor! Pentru viitorul și cinstea Bihorului, dați mâna frățească, stați ca pildă înaintea lumii, căci așa veți fi iubiți.

Țărânul bihorean, prin glasul arhiepiscopilor Români, va primi binecuvântarea și Pacea dorită sufletului său.

Prin înfrățirea tuturor, vom secera victorii, vom țări zidul național; așa vom educa pe țăranul, român.

Iată tot ce aveam la sufletul meu de dascăl bihoorean. Cuvântul și răspunderea este a acelora, cărora m'am adresat.

Gh. Bardoșiu,
Învățător.

Casa Noastră.

Contribuțiuni modeste:

Insuflești de frumoasa inițiativă de a ne ridica un cămin aici la graniță și convingși, de marea însemnătate ce o are pentru noi învățătorii, această clădire, membrii cercului cultural „Leș” din circumscripția VII-a dorind să aducă obolul lor, pentru înfrățirea a ceea ce astăzi e numai idealizat, au organizat o frumoasă serbare populară în școala din comuna Nojorid, al cărei venit să servească acest scop.

Serbarea s'a ținut în seara zilei de 14 Februarie a. c. cu un program bine întocmit și frumos executat. S'a jucat piesa: „Oameni la graniță” care prin caracterul ei de actualitate, a fost un bun prilej de educație socială și națională; iar autorul, care e. D. Gavril Pop învățător în Nojorid și sub conducerea căruia s'a organizat serbarea, a fost răsplătit cu îndelungi ovății.

Sala școlii, destul de încăpătoare a fost prea mică pentru marele număr de săteni veniți să asiste. D-asemena au luat parte și persoane din Oradea.

Mă gândesc: dacă în fiecare cuprins al unui cerc cultural s'ar organiza asemenea serbări, am avea un îndoit profit:

Întâi: facem educația maselor populare și al doilea ne servim și cauza noastră formându-ne fondurile necesare.

Asemenea serbări sunt foarte necesare țăranilor noștri. Ei nu știu decât să meargă la panorame în bălciuri, așa că tot noi suntem cei chemați să cultivăm simțul artistic și să-l dezvoltăm. Dar cum?

E întrebarea pe care, poate și-o pun mulți, crezând că trebuie să organizeze adevărate festivaluri artistice. Nu! O piesă populară ușor de înțeles, în care să se observe fără multă ostentație tendințele moralizatoare. Atât am avea de executat, fără multă greutate, și am vedea rezultatul. Tot în acest mod am contribui și la unificarea limbii, unificare de care e mare nevoie.

Și acum să revenim la titlu: Când s'a luat inițiativa clădirii casei de care e vorba, s'a spus de către Dl. N. Fiu, președintele organizației noastre, că această casă se va face „prin noi înșine”. E și natural, căd se face pentru noi. Să ținem seamă însă și de maxima: „voește și vei putea” căci aici își găsește o aplăcare n-înunată.

Trăbuie să ne strângem și mai bine rândurile sub

steagul asociației noastre spre a ne înfrățim ce ne-am fixat în program.

Să trecem la fapte. Iar acei care au și început, ca și cei citați, au meritul de îndrumători.

Și mâine când vom vedea înălțându-se falnica clădire pe care poate au visat-o mulți din înaintașii noștri, vom putea fi mândri de noi înșine, bucurându-ne de roada muncii noastre, care va trăi prin veacuri și vom spune ori cui: „e casa noastră făcută prin noi înșine”.

Ar fi contribuțiuni modeste, din partea noastră a a celor săraci dar idealști, dacă n'ar rămâne strigate în pustie.

C. Anastasiu,
Inv. Păuș.

„Laboremus”.

„Fundăția culturală Principele Carol” a dat la iveală acum de curând cartea cu titlul de mai sus, care cuprinde 14 scrisori către învățători, datorite d-lui Gh. D. Murgu. Nu ne este un necunoscut d-sa. Știm că și-a închinat o mare parte din viața școlii, iar acum în urmă — de vre-o câțiva ani — a fost unul din ajutoarii cei mai prețiași ai Conducătorului însușit pomenită mai sus, în care calitate d-sa a lucrat mult în lumea satelor și deci în legătură cu noi.

Întreagă această carte pledază, în 63 pagini de o negrăită frumusețe de stil, pentru munca în afară de școală în a l-a conștientiza d-sa nu numai justifică, dar spune hotărât că învățătorii și preoții au datoria de a fi dascăl sau preot și în afară de școală sau de biserică. Pentru ridicarea poporului trebuie ca o *întreaga muncă școlară să se împletească cu o nepregetată muncă socială un an, o decenie, un secol, nenumărate secole, până când în conștiința tuturor va pătrunde lumina și adevărul. Dacă n'ar fi întuneric în inima oamenilor, învățătorii n'ar trebui să vadă decât de ei, de școala lor. Au cine e nebunul care să aprindă lumina când soarele îi umple casa de rază?*

În aceste zile le-a dat Haret, marea sarcină de a ridica starea populației rurale. Acel ministru Haret, dela care mulți învățători au primit scrisori — nu politice — ci de îndemn la muncă și cu care d-seori se treziau în școală fără a fi anunțat — căci nu voia să fie anunțat, acela a știut să înflăcăreze învățătorimea dintr'un capăt la celalalt al țării.

În alte țări, munca aceasta în afară de școală, poate că nu are o justificare, în cazul când poporul a ajuns la o propășire culturală, datorită desgur muncii înaintașilor lor. Școala și biserică să aibă o activitate misionară. Germania dela 1808 s'a ridicat datorită în mare parte învățătorilor ei. „Aripi de avânt se pind de umerii lor. Toți zboară. Germania e o fașcă de lumină. Munca și răbdarea dascălilor germani o sarbătorește Moltke, cu o dreaptă și adâncă cuvântare.”

După marea furtună, mai mult ca oricând, învățătorii au marea datorie de a face ceea ce au făcut înaintașii lor. „Și nu e numai ruina vieții materiale care cere truda și iscusința noastră, dar și sufletul milioaneilor de oameni, de care e legată toată mizeria țării. Mai ales aceștia, învățătorii ai copiilor și ai părinților; gândiți-vă dacă mai putem lăsa pe necăjiții robi ai satelor și ai orașelor cu acea cultură ce li s'a dat în 4-5 ani de școală primară . . . Nu uitați că s'au dat poporului toate libertățile câte se pot da și că acest popor nu cunoaște și nu înțelege încă problemele de stat, pentru că nu e aducut cetățenește. Câți s'au ostenit pentru aceasta? . . . Ei bine, dacă voim ca darul acesta să nu rămână fără de folos, trebuie să umanizăm și să întărim poporul. Trebuie să-l educăm. Aceasta e cea dintâi și cea de pe urmă poruncă a vremii de prefacere.”

Scrisoarea II-a închină câteva pagini femeii dela țară, care duce povara unei vieți de muncă peste puterile ei, și care o ruinează. Se ruinează omul, sufletul lui, și tot ce e în jurul lui. Obiceiurile pier, datinile dispar, credința slăbește. Se duc horele, pier cântecele, dispare portul. În casă nici o poveste, nici măcar cântecul de leagăn al mamei. Preoștii trec prin sat ca niște pasări ale văzduhului. „Toți slujesc, nimeni nu predică.”

Totul trebuie îndreptat. „Îndreptarea vieții e marea poruncă a vremii. O sforțare, un arzător rug de iubire trebuie să fie sufletul tuturor . . . Fără apostoli nu triumfă nici o idee . . . Ceasul de adâncă primenire morală a omenirii vă cheamă grăbit și agitat, pentru refacerea și ridicarea țării. Muncitorii germani și-au impus cu un rar spirit de solidaritate 2 oăsurile pe zi, în afară de obișnuita lor muncă pentru ridicarea Germaniei zdrobite . . . Ca și ei, dărușiți și voi ceasul vostru pentru țară. Bucuria de a fi dobândit ceea ce de o mie de ani așteaptă conștiința istorică a neamului nostru, trebuie să se vadă în ofranda voastră de muncă constructivă.”

Scrisoarea a III-a cuprinde gânduri pentru adevărata viață de dascăl. Învățătorul să fie condus în viață de iubire. „La temelie oricărei zidiri trebuie să stea iubirea. Legenda dela Argeș nu e poezie. În fiecare operă umană e îngropată și dragostea artistului ei. Cine nu va jertfi ceva din al său, un strop de timp și de viață, acela nu e în slujba țării sale . . . O lume întreagă stă în fața ta: un sat și o școală. Nici în fața Mântuitorului n'a stat la geneza mesianismului mai mulți oameni și mai mulți copii: doisprăzece năvodari săraci, câteva femei vizitoare și un prieten în Betania . . . Munca ta de învățător viu nu o va hotărî niciodată fantezia de cabinet a filozofilor și pedagogilor, ci nevoile grele ale mulțimii, lipsurile ei sufletești, umbra și scăderea din oameni.”

Cum ar trebui să fie o școală, ne-o spune în cea de-a IV-a scrisoare. Ocărțiți și băuți, împinși cu de-a sila, așa au mers totdeauna la școală copiii tuturor generațiilor. „Totdeauna plictisiți și bicisnici, pentru că în școală n'a fost nici soare, nici bine. N'a fost poezie

și nici iubire . . . În frumusețea câmpurilor de grâu a dealurilor cu podgorii și cu flori și a înverziturilor munți românești, școala românească trebuie să păstreze chipul pitoresc al casei cu ceardac ori cu patriarhala prispă țărănească. Școala noastră e turburător de tristă. Melancolia ei o dă pustietatea de arbori și de flori, deșertul dinprejur, necurătenia. Dacă n'o încinge ca'n țările de piatră, edera ceji ori rozele de Alpi ca'n Elveția cea rece, școala noastră poate fi înviorată cu lungi tulpine de valbură și de fragede ramuri de viță. Un vălnic de flori să încingă școala, iar soarele țării să strălucească în rameneala lor. De jur împrejur să se resfețe raiul de arbori al curții . . . Curtea unei școli să fie un bun album de arbori, de răzoare, de drumuri prunduite și de toată truda fanteziei noastre. Acolo într'un colț al ei, trebuie să stea gospodăria curată a celui ce învață pe copii.

O școală a muncii, a activității creatoare este descrisă în cartea V-a. În locul recipientului pasiv, care a fost școlarul pedagogiei absurde, trebuie să trăiască liber și activ, omul real al vieții de muncă. Școala astfel făcută, va destope în copil instinctul potolit al muncii, îl va învăța cum să lucreze și va ascuți în toți simțul de bun rost al gospodăriei și al vieții. Întruceastă școală, copilul să bătuc și ursuz se va îmblânzi și umaniza . . . Egoismul care se naște cu viața, grăunțele de mizantropie care virtual trăiește în noi, se va topi în răzoarele ascunse ale sufletului prin solidaritatea pe care școala curată a muncii o va trezi în inima copiilor și o va dezvolta statornic în organizațiile care vor izvori din spiritul și adevărul ei . . .

Școala noastră va trebui să reinvie vechile tradiții, aproape uitate. Tot ce a făcut frumusețea vieții noastre românești, specificul nostru național, trebuie păstrat. Când vor pieri ele, pierim și noi, nu ca oameni, ci ca nație. Vom fi nu noi, ci alții.” (Scrisoarea VI.) . . .

Scrisoarea VII-a e închinată muncii altruiste. De mici, copiii trebuie obișnuți cu astfel de muncă. Culegând mușeșel, sunătoare, ismă creșă, deci tot felul de plante medicinale, vor alina pe iarnă durerile multor copii și oameni cari au răcit. Sunt strălucite zile de toamnă, când copiii s'aducă din apropiate crânguri de gramă, vreascurl pentru vatra bătrânilor. Noi am văzut în satele de poezie ale Bavariei acest tablou de pietate care poate sta în tâmpla oricărei biserici creștine. În Anglia, copiii culeg flori și le duc pe masa bolnavilor din spitale.

În climatul satului, în gospodăria săracă a unei văduve, în plantarea de pomi și îngrijirea lor, iată atâtea locuri unde copiii pot învăța practicând, munca altruistă. În Dauemarea tiecare mormânt e o grădină de flori unde vin rudele, lucrează, cetesc, copiii se joacă, amintindu-și de cel cari s'au dus.

Fiecare copil va fi astfel crescut ca să simtă în el nepotolita sete de a lucra pentru alții pentru aproapele său pentru țara sa, pornirea nebiruită de-a via

și munci pentru omenire. Școala care nu trezește astfel de acțiuni sufletești, n'a făcut nimic. E o negare a sensului ei.

Fiecare grădină să fie un colț de cer. Cultivarea și îngrijirea florilor trebuie să fie întâi muncă fizică a școlurilor. E o distracție de zâne — a spus un scriitor englez, Floarea îi e dragă Românilor. Cel mai strălucit pictor de flori l-a dat România. Cel mai frumos cuvânt al nostru, pe care Michelet nu-l găsea întrecut de nici o vorbă din lume, e numele unei flori — *lăcrămioara*. . . Școala nu e carte de abstracțiuni, ci lătușia vieții și începutul muncii pentru fericirea umanității. În înțelesul acesta, grădina școlară și gospodăria pastorală din jurul școlii e cea dintâi și cea mai însemnată ramură de învățământ. E sinteza învățământului. Depe brazda de pământ a grădinii, mintea copilului va porni scrutătoare către enigma vieții pentru a se oprî, cucernică și fără de putere, înaintea lui Dumnezeu. (Scrisoarea a VIII-a).

Scrisoarea a IX-a am publicat-o în întregime în revista noastră.

Un ceas pe zi, de se poate, sau pe săptămână de lectură pentru copii va trebui să jertfească fiecare învățător. Acest ceas va deschide gustul de citit, care poate fi considerat chiar ca ultim scop al celor câțiva ani de școală primară.

Să creem în școala firilor narative, în școala noastră denaturată prin forme de imprumut, un ceas viu de lectură pentru copii. . . Dacă îi înțelegi și-i dai din sufletul vostru darul și iubirea care să-l facă fecund, acesta va fi în în școala reală a viitorului, ceasul cel mai inspirat, ceas de viață și de bucurie, ceasul înfloririi și fericirii copiilor. (Scrisoarea X.)

Serbările și-au avut în toate timpurile o mare influență, fiind adevărata școală de educație a poporului. Serbările nu se fac, ei se nasc dela sine. Într-adevăr orice serbare va porni din inimă și se va face pentru inimă. Să nu le facem numai atunci când oficialitatea le cere. Cum serbăm noi duminicile și sărbătorile? Doar că nu se mai lucrează și că negustorii trag obloanele. O duminică în apusul puritan, cu bisericile care ard pe dinăuntru, cu vibrațiile predicatorului din amvon și cu oratoriile sacre ale lui Bach, e un testament de educație. În ziua acela, milioane de oameni se hrănesc cu teologia multor de misionari. Uitând pământul, ei privesc cerul. Dar cea mai frumoasă sărbătoare pentru un popor de plugari ca al nostru, trebuie să fie serbarea sădrii pomilor. Și aceste serbări, cu cât se vor repeta mai mult, cu atât inima omului se va umplu. Omenirea s'a îmbunătățit prin duiosia ce s'a revărsat în sufletul ei. Serbările copiilor sunt un izvor al înviorării și limpezimii sufletului omenesc. (Scrisoarea XII.)

Copiii vor trebui să fie deprinși a respecta lucrul public. Din felul cum vom vedea că e școala, vom cunoaște dacă cea mai serioasă problemă pedagogică-ce-

tățenască este aplicată. Școala va înflori pe viitorul cetățean în organizația vieții de stat. În școlile din Danzig s'a introdus în program, citirea unei gazete locale — un fel de ceas oficial în care să li se citească elevilor ce s'a petrecut în țară și în lume. Acestea vor trebui să fie trecute prin sufletul drept și bun al învățătorului și fericiți potrivite pentru puterea de pătrundere a copiilor. (Scrisoarea XII-a).

Pentru a dezvolta sentimentul solidarității, care face pe om să se gândească la alții mai mult chiar decât la el, trebuie să întovărășim pe copii în societăți în care entuziast să se ajute și se sacrifice. Sunt felurite forme de organizare a solidarității. Se fac asociații și pentru protejirea animalelor. Poporul nostru are o mistică duiosie pentru animale: pânge și se roagă când ucide o rândunică, așteaptă lăcrămând sosirea cocorilor cari vin în lungă caravană dela Capicorn, se înfrățește cu boul și căluțul lui și lăsa șirpele să se facă oaspetele casei. Cele mai mișcătoare pagini din literatura noastră sunt cele cu subiecte de animale: *Puiul, în pădurea Petrișorului*. . . Scrisoarea XIII-a).

În ultima scrisoare, ne deslășură planul de lucru al „Fundăției culturale „Principele Carol” isvorată din adâncă convingere a întemeietorului ei că drumuri noi întru ridicarea poporului se vor deschide prin ridicarea sufletescă a maselor.

Acesta este foarte pe scurt cuprinsul celor 14 scrisori adresate învățătorilor. Ele cuprind pagini de o neagră frumusețe de stil și de un neplăcut ton de adevăr. Sunt pagini care te înalță sufletește, îți deschid noi orizonturi, dându-ți în același timp puteri noi de muncă. Sunt scrisori de un suflet care în adevăr vibrează pentru școală. Pe cel care a avut bunăvoința să mă urmărească până aici, nu-l pot ră-plăti decât îndemnându-l să citească această carte. Când descoperi frumosul, cauți să-l faci cunoscut și altora. Acest lucru l-am făcut și eu. În fața multora din problemele cari ni se pun în viața noastră de dascăli, această carte îți stă deschisă și îți arată că singura atitudine pe care trebuie s'o ai în fața vieții trebuie să fie încadrată de muncă și de armonie.

C. B.

INFORMAȚIUNI.

— D-l Gh. Tulbure, Inspector școlar al circumscripției a II-a, a fost numit înamovibil în acest post.

— În ziua de 15 Martie are loc în orașul nostru conferința tuturor oanelor de control din regiunea a II-a școlară.

— Luni 15 Martie, ora 8 dimineața, începe examenul de definitivare la școala normală de învățători din Oradea. Se vor prezenta toți cei cari s'au înscris.

PARTEA OFICIALĂ

No. 814/1926

Ordin circular.

către toate școlile primare și grădiniile de copii din jud. Bihor.

În cele ce urmează se comunică deciziunea ministerială referitoare la examenele din înaintare pe loc gr. II. a învățătorilor.

Diracțiunilor școlilor primare și ale grădinițelor de copii vor comunica acest ordin învățătorilor din subordine luând dovadă de luare la cunoștință și păstrând dovada la arhivă.

Copie depe deciziunea No. 12101/1926.

Deciziune:

Noti Ministrul Secretar de Stat la Departamentul Instrucțiunii Publice. Având în vedere dispozițiunile art. 119 din legea Inv. primar și normal — primar.

Decidem:

Art. 1. Examenul de înaintare pe loc gr. II, al membrilor corp. did. cu trei ani de funcționare cu titlul definitiv, se va ține cu începere dela 1 Martie 1927.

Pentru a fi înscris și a depune acest examen, doritorii vor face cereri cu cel puțin un an înainte, la Insp. Reg. pentru a li-se face inspecția specială cerută de lege, nota inspecției speciale formând prima medie parțială eliminatorie a examenului.

De asemenea candidații vor dovedi că pedepsele au fost prescrise. Examenul constă din două probe scrise una cu subiect pedagogic sau din Istoria Literaturii Române, iar a doua cu subiect științific în legătură cu mediul în care trăiesc învățătorii.

O probă orală asupra lucrării: Oamenii aleși de Dl. I. Simionescu volumul III. Ediția III. Editura Cartea românească. Toate aceste trei probe sunt eliminatorii.

Numai candidații cari vor obține media 7.50 la fiecare probă vor fi înaintați.

Oradea, la 26 Februarie 1926.

No. 910/1926.

către toți învățătorii de stat din jud. Bihor.

Asociațiunea generală a învățătorilor din țară a decis ridicarea de sanatorii și cămine pentru învățătorii în mai multe localități balneare și climatice. La ridicarea acestor sanatorii și căminuri Ministerul Instrucțiunii a contribuit cu sume considerabile și astfel clădirile lor s-a și început și unele se vor termina în primăvara acestui an. — Învățătorii din toate părțile țării și-au dat obolul lor la ridicarea acestor instituțiuni atât de necesare și folositoare. Asociațiunea generală a învățătorilor precum și Ministerul Instrucțiunii face apel și la învățătorii din județul nostru, să contribuie și ei cu obolul lor la înființarea acestor cămine. Vă invităm prin urmare, că deși corpul didactic al jud. Bihor și-a

impus jertfe destul de grave pentru zidirea caselor învățătorilor din Oradea, cei cari sunt în stare, să-și dea obolul lor și pentru acest scop nobil.

Oradea, la 16 Februarie 1926.

No. 1024/1926.

Se pune în vedere învățătorilor că potrivit dispozițiilor art. 31 din regulamentul de pensuni, funcționarul este obligat a cere înscrierea la pensune cu 2 luni înainte de punerea sa în retragere. Deasemenea și pentru cazurile de infirmități după ce s-a cerut prealabil instituire a Comisiunii medicale.

Neîndeplinirea acestor dispoziții prejudicietază pe funcționarii întrucât Comisiunea nu i poate înscrie la pensie dela data punerii în retragere ci numai dela data cererii.

Învățătorii cari cu 1 Septembrie voesc să intre la pensuni, trebuie să-și înainteze toate actele și cererea în cursul lunii lunie, pentru a putea obține pensionarea cu 1 Septembrie.

Oradea, la 26 Februarie 1926.

No. 1019/1926.

Nr. 13.438/925. Domnule Revizor.

Vă comunicăm, în copie ord. Min. Instrucțiunii Nr. 140418/926 spre știre și conformare: „Domnule Inspector Ș.c.f. Avem onoare a Vă face cunoscut că prin modificarea legii generale de pensuni s'a luat din competența Inaltel Curți de Conturi liberarea certificatelor de ani serv. și de funcționari, dându-se autorităților în serviciul cărora se află funcționarii la esșirea lor la pensie.

Comunicându-vă cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a pune în vedere școlilor și institutelor de Cultură pendente de acel Inspectorat să nu mai trimită Inaltel Curți de Conturi condicele de lefuri, ci să le rețină pentru constatările de care are nevoie la liberarea certificatelor. Totodată le veți informa că dacă le sunt necesare condicele de lefuri deja depuse la Curte pot cere înapoierea lor. Emil D. Hogoș, Dir. gen. (as).

Oradea, la 4 Martie 1926.

No. 1222—1926.

În baza ordinului No. 1335—1926 al On. Minister se aduce la cunoștință, că întrucât în urma reformei Administrative unele comune din județele care până acum au fost considerate ca având populațiune eterogenă, și deci învățătorii care funcționau la școlile din comunele respective beneficiind de drepturile acordate de art. 159 din legea Învățământului Primar, iar acum prin noua reformă ele au pierdut acest beneficiu al legii, până la finele anului școlar actual inv. își vor păstra acest drept după care vor fi liberi a-și cere mutarea în altă parte dacă nu le convin noile condițiuni.

Oradea, la 4 Martie 1926.

No. 1231/1926.

CIRCULAR

Vi se aduce la cunoștință următoarele: Cartelele de identitate cu reducere de 50% pe C. F. R. sunt preluate din oficiu fără nicio viză până la 31 Martie crt.

Invităm deci pe D-nii învățători ca în această chestiune să nu mai solicite informații, ci să aștepte ordinele ce vor urma și se vor da la timp.

Oradea, la 4 Martie 1926.

No. 1295/1926.

Din nou și acum pentru ultima oară atragem atențiunea învățătorilor, ce în cursul lunii Martie să întocmească Statele personale, cunoscând ca cei ce până la finea acestui luni nu ni le vor prezenta, în luna Aprilie nu vor primi leafa.

Aceste state s-au cerut ale nenumerate ori și denotă indolență culpabilă faptul că abia câțiva învățători ni le-au înaintat.

Toate categoriile de învățători sunt datorți a întocmi Stat personal, deci și suplimentarii și ajutorii.

Oradea, la 6 Martie 1926.

No. 1296/1926.

Invităm pe toți domnii învățători, ca fără amânare să trimită abonamentul pentru Foia școlară (150) lei atât personal cât și pentru Comitetul școlar, dovada primită dela poștă „servind ca act justificativ, până la primirea chitanței în regulă.

Încât în cursul lunii Martie nu se vor achita abonamentele cel puțin pe jumătate de an, vom lua măsurile să se rețină din leafa pe Aprilie.

Abonamentele se vor trimite la adresa: C. Bunea, școala primară No. IV, Oradea Sir, Dejavrancea.

Oradea, la 6 Martie 1926.

No. 1227/1926.

Revista Lamura editată de Fundația Principele Carol din București sub conducerea celor mai de seamă literați și pedagogi este impusă de On. Minister pentru Fecare Inv. Cum învățătorii sunt îngreunați din destul cu fel de fel de contribuții și cum revista Lamura este foarte bună pentru biblioteca școlii, am intervenit, ca aceasta revistă să se trimită de aci înainte școlii și nu învățătorului, urmând ca ea să fie plătită din bugetul Comitetelor școlare, dela articolul neprevăzute D-nii diriginți și învățători vor lua toate măsurile, ca taxa de abonament să se trimită fără amânare Administrației revistei la București, imediat ce li se vor trimite numerii apăruiți în anul 1926.

Oradea, la 6 Martie 1926.

No. 428/1926.

A apărut „Căluza învățătorilor” o lucrare de învățământ administrativ și cultura populară cu modele practice românești având textul de îndrumare în limba ungăară cu modele de text român. Redacția de Mihail Gyereb. Se rezonandă pentru cercul învățătorilor minoritari.

Oradea, la 25 Februarie 1926.

No. 884/1926.

Vă comunicăm, în copie ord. Min. Instr. cu No. 4110/1926 pentru știre: Domnule Inspector Șef. La raportul Dv. No. 13150/1925 răspundem că suplimentorii în inv. primar n-au drept la sporul de 50%. Titularii și ajutoarii da. Învățătorii titulari detașați de asemenea n-au drept, pentru că acest spor se dă acelor care funcționează efectiv la post. Dir. Gen. (ss.) Formac.

Oradea, la 15 Februarie 1926.

No. 987/1926.

Detașări în vechiul regat. On. Ministerul Instrucțiunii cu ordinul No. 84222/1926 a detașat pe învățătoarea Irina Sas la școala de fete din comuna Serban Vodă jud. Ilfov.

Oradea, la 26 Februarie 1926.

No. 128/1926.

În baza ordinului No. 2962/1926 al Serviciului sanitar județean Vă comunicăm, că medicii sunt datorți a consulta gratis elevii îmbolnăviți de boalele contagioase

Oradea, la 4 Martie 1926.

No. 1375—1926.

În baza ordinului No. 22831—1926, al On. Minister se aduce la cunoștință învățătorilor că vacanța paștelor începe în ziua de 27 Martie crt. și ține până la Duminica Touli, adică până inclusiv la 11 Aprilie crt.

Ziua de Sâmbătă 27 Martie va fi destinată pentru îndeplinirea trebuințelor Duhovnicești, ale elevilor.

Oradea, la 9 Martie 1926.

No. 1083—1926.

Conform ordinului Onor. Minister No. 17094 avem onoare a Vă face cunoscut, că orariul școlilor primare este pe ziua întreagă (adică și după masă) și numai în cazul de forță majoră, adică lipsă de local sau efective duble de elevi, orariul este admisibil și pe jumătăți de zi

Abateri deci se admit numai în cazurile indicate și motivate în regulă.

Otice cerere de această natură bazată pe alte motive, se va considera nemorivate.

Oradea, la 26 Febr. 1926.

Rev. școlar
E. Popescu